

Sygn. akt I C 32/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Przemysław Majkowski

Protokolant : sekr. Joanna Wołczyńska – Kalus

po rozpoznaniu w dniu 6 maja 2015r. w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. H.

przeciwko (...) Bank (...) SA w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

1. oddała powództwo,

2. zasądza od powódki M. H. na rzecz pozwanego (...) Bank (...) SA w W. kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) zł tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa prawnego.

Sygn. akt I C 32/15

UZASADNIENIE

Pełnomocnik powódki M. H. złożył w jej imieniu pozew przeciwko (...) Bankowi (...) S.A. w W. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 20.03.2013 r. o nr (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na mocy postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia II Wydział Cywilny Sekcja Egzekucyjna z dnia 05.04.2013 r. uzupełnionego postanowieniem z dnia 07.05.2013 r. (sygn. akt II Co 2659/13) – w całości. W uzasadnieniu żądania podniesiono, iż powódka zaprzecza zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułu egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu. Pozwany wnosząc do Sądu o nadanie klauzuli wykonalności, jako czynność bankową odnoszącą się do powódki wskazał umowę kredytu, a więc powołał się na art. 5 pkt 1 ust. 3 Prawa bankowego tymczasem powódka nigdy nie zawierała z pozwanym żadnej umowy kredytowej. Pełnomocnik powódki podkreślił przy tym, że M. H. nigdy nie składała na piśmie jako poręczyciel oświadczenia bankowi. Była bowiem poręczycielem wekslowym, a nie cywilnym. Nadto powódka była zobowiązana wobec banku rzeczowo, ale nigdy nie składała oświadczenia o poddaniu się egzekucji jako dłużnik rzeczowy, a nadto w takiej sytuacji niedopuszczalnym jest prowadzenie egzekucji z całego majątku powódki w tym wynagrodzenia za pracę. Pełnomocnik powódki wskazał również, że całe postępowanie dotyczące nadania klauzuli wykonalności dotknięte jest nieważnością, bowiem podpis na wniosku został złożony wyłącznie przez Kierownika Zespołu Panią A. K.. Tymczasem z treści przedstawionych w toku postępowania pełnomocnictw bezsprzecznie wynika, że pozwany udzielił tych pełnomocnictw do dokonywania czynności łącznie z drugą upoważnioną do tego osobą, (pозew – k. 3-6).

W odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm. Podał, iż w sprawie niniejszej wierzytelność względem powódki powstała tytułem

zabezpieczenia wierzytelności wynikającej z umowy kredytu bankowego udzielonego R. M.. Zdaniem pozwanego nie budzi wątpliwości, że udzielanie kredytów bankowych jest czynnością bankową a kredyt został udzielony na podstawie umowy zawartej bezpośrednio z R. M.. Tym samym wierzytelność w stosunku do powódki jest wierzytelnością wynikającą z umowy będącej zabezpieczeniem spłaty roszczenia wynikającego bezpośrednio z czynności dokonanej z bankiem. Strona pozwana wskazała także, że nie kwestionuje, że weksel awalowany przez powódkę do chwili obecnej nie został wypełniony, ponieważ całokształt okoliczności sprawy uzasadnia przyjęcie, że doszło do poręczenia cywilnego wzmocnionego awalem wekslowym a nie zaszły okoliczności, które przemawiałyby za skorzystaniem przez Bank z tego wekslowego wzmocnienia odpowiedzialności powódki. Pełnomocnik pozwanego powołał się przy tym na orzecznictwo przyjmujące powstanie stosunku poręczenia cywilnego na podstawie deklaracji wekslowej. W wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 13 lutego 2014 r. VACa 702/13, Lex 1437991, Sąd Apelacyjny stwierdził, że deklaracja wekslowa kreuje stosunek prawny poręczenia cywilnego, o ile spełnia wymogi prawa dla tego stosunku, a w szczególności zawiera określenie maksymalnej kwoty odpowiedzialności będącej wymogiem ważności poręczenia za dług przyszły. Pozwany podkreślił, że w niniejszej sprawie deklaracja wekslowa spełnia ten warunek. Spełnia go również oświadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie bte, w którym powódka wyraźnie określa swoją pozycję jako poręczyciela i również określa maksymalną kwotę odpowiedzialności, niezależnie od równocześnie podpisanego oświadczenia o poddaniu się egzekucji z tytułu poręczenia wekslowego. Także dalsze działania powódki potwierdzają, że uznawała się za poręczycielkę, a nie tylko za awalistkę zobowiązań kredytobiorcy. W charakterze poręczycielki złożyła oświadczenie o sytuacji majątkowej z dnia 15.11.2007 r. Przy zawieraniu przez kredytobiorcę aneksu do umowy kredytowej w dniu 25.01.2012 r. złożyła oświadczenie o wyrażeniu zgody na treść aneksu co świadczy o uznaniu jej sytuacji jako poręczyciela cywilnego przez obie strony i przestrzeganie reguł wynikających z art. 879 kc nie mającego odpowiednika w prawie wekslowym. Pozwany przywołał, że w piśmie z 12.02.2012 r. powódka wyraźnie określiła się, że występuje w charakterze poręczyciela. Także w piśmie z 24.04.2012 r. powódka stwierdziła, że ewentualna ugoda, która miałaby być podpisana przez nią jako poręczycielkę jest niemożliwa z uwagi na brak kontaktu z kredytobiorcą. Z treści pisma złożonego w dniu 28.06.2013 r. również powódka określa się jako poręczycielka. W świetle powyższych dokumentów, zdaniem pozwanego, nie może budzić wątpliwości, że odpowiedzialność powódki wynika z dwóch stosunków prawnych: poręczenia cywilnego i awalu, , (odpowiedź na pozew – k. 74-75).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 04.12.2007 r. strona pozwana (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. zawarła z R. M. umowę kredytu mieszkaniowego WŁASNY KĄT nr 203- (...), w której udzieliła wymienionemu kredytowi w wysokości 211.210,89 franków szwajcarskich na sfinansowanie kosztów budowy domu mieszkalnego letniskowego położonego w miejscowości F. dz. nr ewid. 163/10 gm. L. z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb własnych oraz sfinansowanie kosztów z tytułu grupowego ubezpieczenia na wypadek utraty stałego źródła dochodu wskutek utraty pracy. W § 11 umowy wskazano, że zabezpieczeniem spłaty kredytu a także związanych z nim należności jest m.in. hipoteka zwykła w kwocie 211.210,89 franków szwajcarskich oraz hipoteka kaucyjna do kwoty 54.914,83 franków szwajcarskich zł na nieruchomości należącej do powódki M. H. położonej w miejscowości F. dz. nr ewid. 163/10 gm. L.. Zabezpieczeniem spłaty kredytu był również weksel in blanco wraz z deklaracją wystawcy i poręczyciela weksla, przy czym poręczycielem była powódka, (dowód: umowa o kredytu k. 197-207).

Powódka M. H. w dniu 04 grudnia 2007 roku złożyła oświadczenie o ustanowieniu hipoteki na rzecz pozwanego oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego. Złożyła takie oświadczenie również jako poręczyciel wekslowy, (dowód: oświadczenie – k.41, 93, 92).

W dniu 15.11.2007 r. jeszcze przed podpisaniem umowy kredytu - powódka złożyła pozwanemu pisemne oświadczenie poręczyciela, (dowód: oświadczenie – k.100-101).

W dniu 20.03.2013 r. strona pozwana (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wystawiła Bankowy Tytuł Egzekucyjny nr (...) przeciwko dłużnikom: R. M. i powódce M. H. z tytułu umowy kredytu mieszkaniowego WŁASNY KĄT nr 203- (...) zawartej w dniu 04.12.2007 r. Zobowiązanie dłużników obejmowało, według treści tytułu: obowiązek zapłaty należności głównej w kwocie 203.550,23 franków szwajcarskich odsetek w kwocie 8.996,33

franków szwajcarskich a także dalszych odsetek umownych w wysokości 19 % w skali roku, (dowód: w załączonych aktach II Co 1659/13 – k. 4).

Postanowieniem z dnia 05 kwietnia 2013 r. (sygn.: II 1Co 2659/13) Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi II Wydział Cywilny Sekcja Egzekucyjna opisanemu wyżej tytułowi nadał klauzulę wykonalności wobec R. M. i powódki M. H., (dowód: w załączonych aktach II Co 1659/13 – k. 23).

Na podstawie powyższego tytułu wykonawczego, strona pozwana wszczęła postępowanie egzekucyjne przed Komornikiem Sądowym dla Sądu Rejonowego w Łasku M. K. (sygn. akt komorniczych: KM 26875/13). Zarządzeniem z dnia 06 czerwca 2014 roku Komornik ograniczył dokonanie zajęcia rachunku bankowego powódki poprzez zwolnienie spod zajęcia jej wynagrodzenia za pracę, (dowód: zarządzenie – k. 9).

Na wniosek strony pozwanej przeprowadzenie egzekucji w stosunku do M. H. ograniczono jedynie do egzekucji z nieruchomości położonej w miejscowości F.dz. nr ewid. (...)gm. L., (dowód: pismo – k.8; obwieszczenie o pierwszej licytacji nieruchomości – k.25, 30).

Stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów dołączonych do akt sprawy – umowy kredytowej, oświadczeń powódki złożonych bankowi, postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi z dnia 05.04.2013 r., które stanowiły o źródłach zobowiązania powódki a także zakresu jej odpowiedzialności z tytułu zabezpieczenia umowy kredytu. Dokumenty dotyczące zaś postępowania egzekucyjnego stanowiły z kolei dowód na okoliczność przebiegu tegoż postępowania, podejmowanych przez komornika czynności oraz składanych przez wierzyciela i dłużniczkę oświadczeń i wniosków.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Powództwo podlegało oddaleniu w całości.

Zgodnie z art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu.

W drodze powództwa z art. 840 § 1 k.p.c. można zwalczać treść tytułu egzekucyjnego nie korzystającego z powagi rzeczy osądzonej lub zawisłości sporu, przywołując zdarzenia leżące u podstawy świadczenia wynikającego ze zobowiązania dłużnika objętego tytułem egzekucyjnym lub stojące u podstawy klauzuli wykonalności, nawet gdy te zaszły po powstaniu tytułu a przed nadaniem mu klauzuli wykonalności. Dłużnik banku może wytoczyć przeciwko bankowi powództwo przeciwegzekucyjne, w którym może podnieść wszelkie zarzuty materialnoprawne dotyczące wierzytelności banku, objętej bankowym tytułem egzekucyjnym zaopatrzoną w sądową klauzulę wykonalności. Chodzi tu o zarzuty powstałe przed wystawieniem bankowego tytułu egzekucyjnego, przed wydaniem klauzuli wykonalności i po jej wydaniu. Mogą to być np. zarzuty nieistnienia roszczenia banku lub istnienia roszczenia w mniejszej wysokości niż ujęte w tytule czy nienastąpienia wymagalności roszczenia. W razie postawienia kredytu w stan wymagalności, dłużnik ma nawet prawo powoływania się na zdarzenia sprzed powstania tytułu wykonawczego, prawo przeczenia zdarzenia, na którym oparto jego wykonalność.

W przedmiotowej sprawie poza sporem pozostawało, że powódka M. H. poręczyła kredyt udzielony przez pozwaną bank (...). Jak wynika z treści umowy kredytu poręczenie to miało charakter poręczenia wekslowego i poręczenia rzeczowego, na podstawie którego dokonano wpisu hipoteki zwykłej w kwocie 211.210,89 franków szwajcarskich oraz hipoteki kaucyjnej do kwoty 54.914,83 franków szwajcarskich na nieruchomości należącej do powódki położonej w miejscowości F. dz. nr ewid. 163/10 gm. L.. Nie ulega też w sprawie wątpliwości, iż pozwany bank nie wypełnił weksla i nie przedstawił go powódce jako poręczycielce do zapłaty, stąd też nie dochodzi z tego tytułu należności. Jak wynika z odpowiedzi na pozew bank uznał jednak, że ponad wymienione zabezpieczenia powódka udzieliła również

poręczenia cywilnego, które ostatecznie – zdaniem pozwanego - miało stać się podstawą wystawienia bankowego tytułu wykonawczego.

W myśl art. 96 i 97 prawa bankowego na podstawie ksiąg banków lub innych dokumentów związanych z dokonywaniem czynności bankowych banki mogą wystawiać bankowe tytuły egzekucyjne. W bankowym tytule egzekucyjnym należy oznaczyć bank, który go wystawił i na rzecz którego egzekucja ma być prowadzona, dłużnika zobowiązanego do zapłaty, wysokość zobowiązań dłużnika wraz z odsetkami i terminami ich płatności, datę wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego, jak również oznaczenie czynności bankowej, z której wynikają dochodzone roszczenia, oraz wzmiankę o wymagalności dochodzonego roszczenia. Bankowy tytuł egzekucyjny należy opatrzyć pieczęcią banku wystawiającego tytuł oraz podpisami osób uprawnionych do działania w imieniu banku. Bankowy tytuł egzekucyjny może być podstawą egzekucji prowadzonej według przepisów kodeksu postępowania cywilnego po nadaniu mu przez sąd klauzuli wykonalności wyłącznie przeciwko osobie, która bezpośrednio z bankiem dokonywała czynności bankowej albo jest dłużnikiem banku z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z czynności bankowej i złożyła pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz gdy roszczenie objęte tytułem wynika bezpośrednio z tej czynności bankowej lub jej zabezpieczenia.

Zakres czynności bankowych określa art. 5 prawa bankowego. Wśród nich nie mieści się poręczenie cywilne, co prowadzi do wniosku, że przyjmowanie poręczeń cywilnych nie stanowi czynności bankowej. A skoro tak, to poręczyciel nie jest „osobą, która bezpośrednio z bankiem dokonała czynności bankowej”, ani też roszczenie wobec poręczyciela na podstawie umowy poręczenia nie „wynika bezpośrednio z czynności bankowej”. W tej sytuacji – wbrew twierdzeniom pozwanego - bank dochodzący swej należności od poręczyciela cywilnego nie jest uprawniony do skorzystania ze szczególnego trybu postępowania, jakim jest wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego, któremu, na żądanie wierzyciela, można nadać klauzulę wykonalności, gdyż nie może on się powoływać w (...) na podstawę odpowiedzialności dłużnika wynikającą z poręczenia cywilnego. W takim przypadku wierzyciel – bank może dochodzić swojej wierzytelności jedynie na drodze procesu cywilnego.

W tym miejscu wskazać jednak należy, iż w przedmiotowej sprawie bez znaczenia dla jej rozstrzygnięcia pozostaje czy uznamy za prawidłowe czy wadliwe przyjęte przez pozwanego rozumowanie prowadzące do wniosku, iż powódka, obok poręczenia wekslowego i zabezpieczenia rzeczowego, udzielili jeszcze poręczenia cywilnego, bowiem bankowy tytuł wykonawczy wystawiony przez pozwanego przeciwko powódce mógł zostać oparty na zabezpieczeniu polegającym na ustanowieniu hipoteki na nieruchomości powódki. M. H. jest bowiem dłużnikiem rzeczowym pozwanego, a wszczęta na podstawie (...) opatrzonego w klauzulę wykonalności egzekucja prowadzona jest wyłącznie z nieruchomości obciążonej hipoteką.

Podkreślenia ubocznie jedynie wymaga fakt, że ukształtowanie treści stosunków tworzących zabezpieczenie wierzytelności jest pozostawione uznaniu stron. Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 5 maja 1993 roku (III CZP 54/93) wskazujące, że w razie ustanawiania dwu lub więcej zabezpieczeń różnego lub tego samego rodzaju strony mogą wprowadzać do umów postanowienia co do kolejności, uwarunkowania, zakresu itp. realizacji danego zabezpieczenia. W sprawie niniejszej strony umowy kredytowej takiego zapisu nie umieściły w umowie, czy deklaracji wekslowej. Wobec powyższego brak jest podstaw do narzucania korzystającemu z tych zabezpieczeń jakichkolwiek w tym względzie ograniczeń. Może on zatem korzystać ze swych uprawnień w sposób, jaki uzna za właściwy, również przez egzekwowanie zapłaty nie spłaconej należności kredytowej od powódki jako dłużnika rzeczowego przed realizacją innego zabezpieczenia – w tym przypadku z weksla.

Odnosząc się do drugiego zarzutu pozwu, podnieść należy, że podstawą powództwa opartego na normie z przepisu art. 840 § 1 k.p.c. nie jest właściwa dla środków zaskarżenia kwestia wadliwość orzeczenia sądowego lub innego tytułu egzekucyjnego, lecz zasadność i wymagalność obowiązku stwierdzonego tym tytułem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 grudnia 1972 r., sygn. akt II PR 372/72). Powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego umożliwia dłużnikowi merytoryczną obronę przed egzekucją. Kognicją sądu w tym postępowaniu nie są objęte zarzuty formalne związane z nadaniem tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności. Zarzuty takie mogą być natomiast, na co słusznie wskazał pozwany, podnoszone w postępowaniu o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności,

w drodze zażalenia. Do zarzutów takich należy, m.in. podniesiony w niniejszej sprawie zarzut braku właściwie udzielonego pełnomocnictwa do wystawienia BTE czy brak wymaganego przez art. 97 ust. 1 Prawa bankowego z 1997 r. pisemnego oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji przez powódkę jako dłużnika rzeczowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2007 r. III CSK 416/06). To w postępowaniu klauzulowym sąd bowiem bada, czy dłużnik złożył w formie pisemnej takie oświadczenie, czy wierzytelność wynika bezpośrednio z czynności bankowych określonych w art. 5 ust. 1 Pr. bank. oraz czy czynność ta dokonana została bezpośrednio z bankiem (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1985 r. III CZP 14/85, uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2000 r., III CZP 22/00, OSP 2001, nr 3, poz. 45).

Zakres kognicji sądu w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu określa art. 786 (2) k.p.c. Nie budzi przy tym wątpliwości, że w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, tak jak w każdym innym postępowaniu o nadanie przez sąd klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, badaniu podlegają warunki formalne, które powinien spełniać tytuł egzekucyjny. Stwierdzenie, że tytuł egzekucyjny warunków tych nie spełnia, stanowi przeszkodę do nadania mu klauzuli wykonalności. Dlatego też wskazany zarzut braku formalnych podstaw do wydania postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności mógł być podniesiony jedynie w zażaleniu na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności. Nie można zatem zgodzić się ze stwierdzeniem, że argumentami przemawiającymi za uwzględnieniem powództwa mogą być te okoliczności, które wskazują, że określony tytuł z przyczyn formalnych nie powinien być opatrzony taką klauzulą (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2007 r. III CSK 416/06 wyrok S.A. w Poznaniu, I ACa 1016/12, LEX nr 1264379, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1985 r., III CZP 14/85, OSNCP 1985, nr 12, poz. 192).

Wobec powyższego zarzut podnoszony przez stronę powodową dotyczący wydania bankowego tytułu egzekucyjnego, jak też nadania mu klauzuli wykonalności sprzecznie z obowiązującym stanem prawnym m.in. z uwagi na brak właściwego umocowania i oświadczenia powódki o poddaniu się egzekucji jako dłużniczki rzeczowej, nie może być badany przez Sąd jako podstawa do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności.

Reasumując, powódka nie wykazała i nie udowodniła, aby w niniejszej sprawie miał zastosowanie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., a tym samym nie udowodniła, by żądanie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności było zasadne.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. i 102 k.p.c. W ocenie Sądu sytuacja materialna powódki opisana przez nią szczegółowo w oświadczeniu o stanie rodzinnym i majątkowym pozwalała zastosować do niej dobrodziejstwo częściowego obciążenia jej kosztami procesu - kosztami zastępstwa prawnego w wymiarze 1/4 tych kosztów, na które na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego strony pozwanej w wysokości 1.800 zł.